

Vad vilja kubanerna?

Eva Björklund

Rafael Hernandez känner nog inte till August Palm och hans klassiska tal i Malmö 1881: "Vad vilja socialisterna". Men så inledde han sitt föredrag på Latinamerikanskt Kulturkafé i Stockholm den 23 augusti. Vad är det vi kubaner önskar oss? Han talade naturligtvis för sig själv, men som samhällsdebattör och forskare har han nog insikt i den "allmänna meningen" bland folk.

Han sammanfattade i sex punkter:

- Mer marknad: ökat och mer varierat utbud av varor och tjänster, mat, kläder, husgeråd, teknisk utrustning, hantverkstjänster, service – allt – till överkomliga priser
- Ekonomisk reform: bättre villkor för privata och kooperativa företag, nya arbetstillfällen, full sysselsättning, låga skatter
- Bantad stat: mindre byråkrati men med bevarad social trygghet, kostnadsfri utbildning, hälsovård, omsorg, idrott, kultur
- En rättstat med lag och ordning men färre förbud och kontroller och utan omvärldens organiserade brottslighet,

knarkmaffia, våldskultur, korruption

- Socialism utan den relativa fattigdom - 20 procent – som uppstått sedan 90-talet
- Deltagande demokrati i praktiken så att myndigheterna och företagen motsvarar medborgarnas behov och önskemål

Den allmänna meningen

- Och vem skulle inte vilja detta? Men det är inte bara en önskedröm, det är vad vår grundlag utförligt slår fast, problemet har varit, och är, att kunna leva upp till den" sa Rafael. Han gick vidare med de grundläggande problemen, de som gått och går som en röd tråd genom senaste årens omfattande debatt. De drogs upp i det Förslag till ekonomiska och sociala riktlinjer som diskuterades på världens mest omfattande folkliga rådslag förra vintern då 7-8 miljoner kubaner deltog i över 160 000 diskussionsmöten i kvarteren, på arbetsplatserna, i skolorna, i folkkrörelserna, på nätet. Och sedan på partikongressen i april, och i nationalförsamlingens beslut i augusti (se Kuba 1 och 3 2011). Rafael sammanfattade drastiskt 4 samhällsåkommor:

4 åkommor

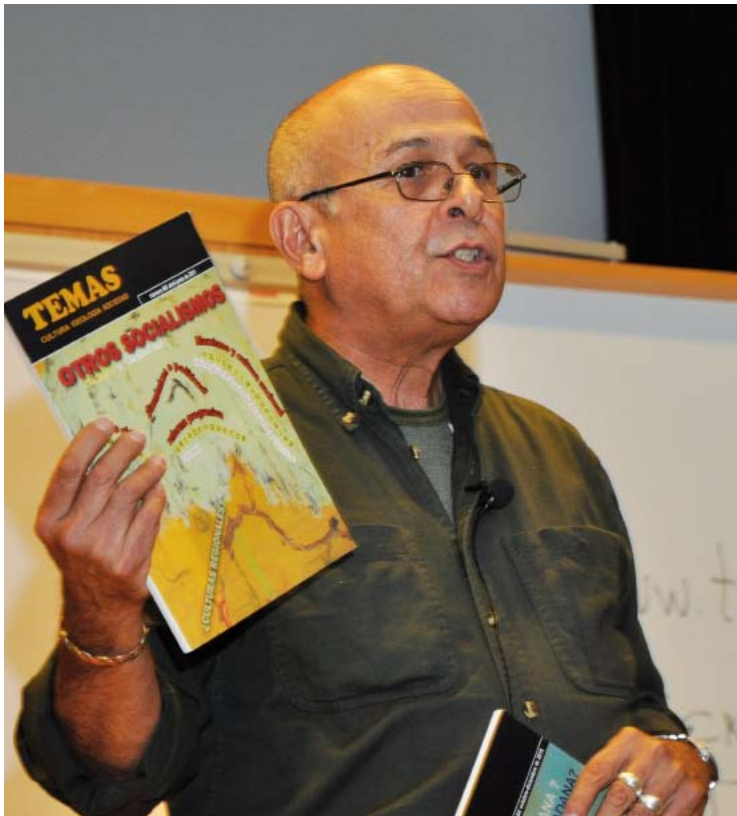
- Överdriven central statlig styrning av ekonomi och politik ner till kommunalnivå som blir ineffektiv, kostsam och utvecklingshämmande. Decentralisering behövs, kommuner och län måste kunna anpassa den övergripande politiken och statliga finansieringen till lokala förhållanden, möjligheter och behov, kommunalt självstyre och möjlighet till egna inkomster behövs för hållbar utveckling.
- Överstor stat, för mycket detaljstyrning av allt, för mycket byråkrati. Fram till 1968 fanns en omfattande privat småföretagssektor men alltihop nationaliserades för att stoppa hamstring, svarthandel och sabotage som försvårade kampen mot USAs blockad och terrorangrepp.
- Överdriven byråkrati, en egenmäktig stat i staten, som utfärdar egna regler, bromsar politiska initiativ för att minska dess makt, sätter sig över medborgarna och inte alltid i överensstämmelse med grundlagen.
- Överdriven likformighet, alla tilldelas samma ranson, samma modell för alla, oavsett behov och önskemål. Ransoneringen var nödvändig för att alla skulle få sina grundläggande behov tillgodosedda i akuta kristider, som på 60-talet, och på nytt på 90-talet. Men annars är det oekonomiskt, dyrt, leder till slöseri och svart marknad. Det har också skapat en mentalitet av att ha rättigheter utan ansvar skyldigheter.

Ägande och demokrati

De samhällsförändringar som diskuterats, och påbörjats, sedan Fidel Castro höll sitt banbrytande varningstal i november 2005 (Kuba nr 1.2006) siktar på att lösa dessa problem och skapa förutsättningar för att uppnå det samhälle som "kubanerna vilja ha". De två avgörande frågorna är den om socialism och samhällelig egendom och den om decentralisering och deltagande demokrati i praktiken.

I grundlagen från 1965 erkänns inte bara statlig

forts sid 4

Rafael Hernández är redaktör för "Temas", en kubansk kvartalstidskrift inom samhällsvetenskap och humaniora. I Sverige höll han flera uppskattade föredrag. Det började den 16e med träff med Vänsterns Studentförbund VSF i Malmö och på kvällen möte med Författarcentrum Syd. I Stockholm hade han möte med CMS, Centrum för marxistiska samhällstudier och på kvällen den 18e ett stort möte med Författarförbundet. Den 19e stod Sommaruniversitetet på Jönköpings Universitet i tur, på kvällen öppet möte med Svensk-Kubanska. Den 20e höll han föredrag på Historiska muséet i Göteborg, inbjuden av Kulturnämnden. I Göteborg träffade han också några VSfare. I Stockholm blev det två öppna möten, på engelska i Latinamerikanska Kulturkaféet och på spanska på Universitetets Latinamerikainstitut. Intresset var mycket stort, och frågorna var många. Prenumerera på Temas digitalt, www.temas.cu

forts från sid 3

ägenderätt till produktionsmedlen utan också kooperativs och samhälleliga organisationers ägande. När det gäller den enskilda privata ägenderätten av produktionsmedel begränsas den till arbetsredskap för egenverksamhet, och till jordbruksmark. Privat ägenderätt fastslås för bostäder - i flerfamiljehus eller på egen tomt - och för allt lösöre.

I praktiken har dock den statliga egendomen innefattat i stort sett allt, utom enskilda och kooperativa jordbruk. Så gott som alla bostäder ägs av de boende, men ägenderätten är så starkt kringskuren att det varit mycket svårt att sälja och köpa dem.

Den deltagande demokrati som är så noga beskriven i grundlagen och vallagen, och som utgår från direkt demokrati i bostadsområdena, har i praktiken hämmats av centralstyrningen, byråkratin och de auktoritära drag som följt med.

forts sid 4